

Projektvázlat

A tervezett projektben a magyar filozófia szociologizáló hagyományának részeként térképezzük fel a magyar esztétikai és művészetfilozófiai elméletalkotás szociológiailag inspirált vonulatait azon keresztül, ahogy ez az inspiráció az egyes művészeti ágak esztétikáin keresztül megnyilvánul és általános esztétikává szublimálódik. A tervezet projekt kiindulópontja egy Molnár Antaltól kölcsönzött tétellel jól fogalmazható meg:

*Az esztétikum maga csak egy-egy művészen át képes megnyilvánulni. Ha tehát az esztétikumon (a „Szép”-en) magán át akarjuk megfejteni a reávonatkozó problémákat, minden egyes művészetre nézve külön rendszert kell alkotnunk. Vagyis: az egyes művészetekre vonatkozó esztétikák az általános esztétika *föltétele*. (Molnár 1938, 9)*

Innen szemlélve az esztétikum a maga történeti megnyilvánulásaitól nem függetleníthető. Ennek a függésnek az elismerése pedig a filozófiai esztétika kidolgozásának első lépésévé teszi a művészettörténet, és rajta keresztül az esztétikum változatos történeti megnyilvánulásainak társadalmi feltételeire érzékeny (történeti)szociológiát teszi. E belátás és a szembenézés ennek módszertani-filozófiai következményeivel végigvonal a 20. századi magyar esztétikatörténeten: némely történetíró és elméletalkotó számára pozitív inspirációt, mások számára megoldandó problémák tárházát, megint mások számára bírálendő kihívást jelent. A jelen vállalkozás az esztétika szociologizáló megközelítéseinek mindezen aspektusait tárgyalni igyekezünk majd.

Függetlenül attól, hogy Molnár e tétele *az* esztétika és az *egyes* művészeti ágak esztétikáinak viszonyáról helytálló-e, arra mindenképpen alkalmas, hogy az esztétikatörténet-írás számára strukturáló szempontot kínáljon. Erre támaszkodva a tervezet projekt a következő fókuszpontok köré szerveződik:

- 1) A magyar filozófiatörténet-írás módszertani kérdései
- 2) Irodalomesztétika
- 3) A képzőművészetek esztétikái
- 4) Zeneesztétika
- 5) Filmesztétika
- 6) Építészetesztétika
- 7) Színházesztétika
- 8) A filozófiai esztétika kilátásai
- 9) Az esztétikatörténet-írás története

A tervezett projekt keretében tehát az ágazati esztétikák magyar történetét szociologizáló affinitásaik (azaz *lehetséges* kapcsolódásaik), inspiráltságuk (azaz *forrásaik* és *eredetük*) valamint

befolyásoltságuk (azaz *averzióik* és *vonzódásaik*) szempontjából tekintjük át. Ennek célszerű kereteit egy-két napos workshopok jelentik, de egy témának akár több workshopot is érdemes lehet szentelni, visszatérő résztvevőkkel, lehetővé téve ezzel a belátások és álláspontok csiszolódását. A projekt végeredménye potenciálisan akár 8 tanulmánykötet is lehet, amelyekhez a szerzőgárda elvileg rendelkezésre áll. A megszületett eredmények ismeretében döntünk az angol nyelvű megjelenésről. Ez esetben a nemzetközi láthatóság érdekében respektált nemzetközi kiadókkal illetve folyóiratokkal fogunk együttműködni.